

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Platný právní stav aktivní volební právo přiznává – za splnění dalších podmínek – osobám, které dovršily věk 18 let. Navrhovatelé mají za to, že tuto hranici, ostatně v průběhu dějinného vývoje proměnlivou, je zapotřebí pravidelně podrobovat kritickému zhodnocení; podle jejich přesvědčení přitom v současnosti s ohledem na informovanost mladých lidí na straně jedné a na potřebu jejich inkluze do demokratického politického procesu na straně druhé není odůvodnitelné, aby se na komunální úrovni v případě aktivního volebního práva nadále uplatňovala hranice 18 let.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Změna je velmi jednoduchá: spočívá ve snížení věkové hranice aktivního volebního práva na 16 let. Hovoří pro to ostatně i úprava v blízkém zahraničí, např. v Rakousku, kde byla věková hranice snížena dokonce i v případě voleb do parlamentu. V tomto směru je předkládaný návrh méně ambiciózní: předpokládá pouze změnu v případě voleb do obecních zastupitelstev (a zastupitelstva hlavního města Prahy a jeho městských částí).

Nutno ovšem dodat, že logickým důsledkem snížení této hranice je snížení hranice také v případě dalších politických práv, která občanům obce dle platné legislativy náleží. Jedná se především o možnost hlasovat v místním referendu, vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva a k rozpočtu obce či do rozpočtu nahlížet. Dále občané obce budou moci od 16 let požádat o projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti obce nebo podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.

Navrhovatelé v souvislosti s touto úpravou považují za nezbytnou rovněž modifikaci hranice uplatňované v případě členů okrskových volebních komisí. Ta by měla být také stanovena na 16 let. Předloha se naopak vůbec nedotýká podmínek volitelnosti, tj. pasivního volebního práva. Jeho podmínkou bude tedy i nadále dosažení věku 18 let.

Je třeba uvést, že tato změna se nepřímou promítne také v zákoně o místním referendu, jehož ustanovení upravující okruh osob oprávněných hlasovat se odkazují právě na vymezení voličů obsažené v zákoně o volbách do zastupitelstev obcí. V místním referendu tedy budou moci hlasovat i šestnáctiletí.

3. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, který v případě obecních zastupitelstev – na rozdíl např. od komor Parlamentu ČR – otázku minimálního věku neupravuje.

4. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních dvorů orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních dvorů orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními úmluvami, jimiž je Česká republika vázána.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty

V souvislosti s rozšířením okruhu oprávněných voličů lze očekávat nárůst výdajů na organizaci voleb, půjde ovšem o nárůst pouze nepatrný, který bude hrazen především ze státního rozpočtu. Zvýšení nákladů se předpokládá především v souvislosti s tiskem a distribucí volebních lístků. Nárůst by se měl pohybovat v jednotkách procent, což odpovídá nanejvýš jednotkám milionů korun. Navrhovaná úprava nemá vyčíslitelný dopad na rozpočty obcí ani rozpočty krajů; hovořit lze o něm v návaznosti na rozšíření politických práv na osoby starší 16 let, míru jejich využívání (a tudíž i ekonomických dopadů) je ovšem prakticky nemožné odhadnout.

Zvláštní část

K čl. I bodu 1, čl. III bodu 1, čl. V bodu 1 a 4

Stanovuje se, že aktivní volební právo náleží (po splnění dalších podmínek) osobám, které dovršily 16 let věku.

K čl. I bodu 2

Jde o legislativně - technickou změnu, jejíž potřeba byla novelizací vyvolána.

K čl. I bodu 3

Snížení věkové hranice by se podle přesvědčení předkladatelů mělo týkat také členů okrskových volebních komisí.

K čl. III bod 2 a 4, čl. V bodu 2, 3, 5 a 6

Změna v souvislosti se zachováním hranice 18 let pro pasivní volební právo.

K čl. III bodu 3 a 5 a čl. bodu 7 a 8

Změna věkové hranice na 16 let pro uplatnění některých práv spojených s aktivním volebním právem.

K čl. III bodu 6, čl. V bodu 3, 4 a 9

Jde o legislativně - technické změny spojené se změnou věkové hranice pro aktivní volební právo a zachování věkové hranice pro pasivní volební právo.

K čl. II, IV a VI

Přechodné ustanovení upravující situaci, kdy by tento zákon nabyl účinnosti v době mezi vyhlášením voleb a samotným konáním voleb. Pro tuto situaci se tento zákon nepoužije.

K čl. VII

Zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů.

V Praze dne 23. dubna 2019

Mgr. Vít Rakušan v. r.

Ing. Věra Kovářová v. r.

Mgr. Jan Farský v. r.

Mgr. Petr Gazdík v. r.

Ing. Jana Krutáková v. r.

Ing. Petr Pávek v. r.